

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Prețulu pnumerațiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 23. ANULU XIX.

Săbiiu, in 21 Martiu (2 Aprilie) 1871.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri strobne pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâi a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ore cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Meditatiuni.

Unui diurnalistu i se pôte intemplă adese-ori că variele cestiuini, descrieri, intemplari, ce i trecu pre dinaintea imaginatiunei sele cu ocașiunea cetirei foiloru, corespundintieloru etc. cei vinu, sa lu faca a se crede: candu intr'o pusetiune din carea sa veda permutatiunea lucrurilor intre individualitățile numite popóre, natiuni, confessiuni; candu intr'o adunare numita dieta, meeting, sinodu, conferintia și cum se mai numescu diferitele adunari; candu pre campurile de bataia, unde sa vada masse mari de ómeni aruncându-se cu veementia, dandu focu și schintei asup'a unei aliei și versându riuri de sânge s. a. s. a. asemenea. Tó'e aceste se potu intemplă și altoru cetitoru, precându ei că și diurnalistulu se afla in realitate intre cei patru paretu linisciti ai locuintei. Si cându omulu se reculege și se regasesce iera in liniscea sea, din carea cu corpulu nu s'a departatu nici unu pasu, óre nu va fi naturalu că sa si puna intrebarea: asup'a cărei din tóte aceste sa-mi indreptu atentiunea?

Ce are unulu din noi in dia'a de astadi dinaintea sea? Are afaceri bisericesci-scolare, pentruca se apropia sínódele archi-respective diecesane; are afaceri politice, cari se subimpartu mai întâiu in interne și externe. Celea se subimpartu in atâtea părți in câtu mai nu le mai afl capetulu; noroculu, ca unele se localisêza și prin urmare se vinu in partea cea mai insemnata individiloru ce se tienu de cutare parte de locu, seu caroru primescu anume in fine sarcina că la loculul respectivu sa concluce la deslegarea loru. Cele externe, fiindu ca nu ne atingu deadreptulu, și fiindu-ca ele ne storceu mai de multe ori numai simțieminte, celu multu dorintie, ne ocupa numai intr'atât a încátu dupa ce meditâmu și discutâmu asup'a le, le lasâmu intr'atât; multu deca ne intindemu pâna la scrierea unui articlu in vre-o fôia — ceeaalta treba apoi o incredintâmu diplomatiei.

Cu cele externe suntemu dara totu de un'a mai curendu ga'ta. Cele interne au inse sa ne ocupe mai seriosu, intr'atât, intru câtu suntemu pre adese-ori insine chiamati a ne dá parerea decisiva intre'nsele.

I. Amu vedintu vre-o câti-va articlu privitoru la afaceri bisericesci și scolare, amu vedintu și mai multe mesuri loate de către organele esecutive bisericesci, cunoscute publiculu nostru și din fôia noastră. Că cei ce de astadata numai meditêza asup'a loru, ne punemu ierasi alta intrebare și dicem: ce sa tienemu de tóte câte vedemu ca se desfășura pre terenulu afaceriloru bisericesci și scolare?

Inainte de tóte cugetâmu asup'a cartei mari, a „Statutulu organicu“, carele, că o basa, pre carea are sa se ridice edificulu vietiei bisericesci-scolare a metropoliei noastre, din anu in anu, prinde radacini in poporu, și, pre lângă invingere de greutăți, are sa ne ajute sa ajungemu a grigi noi de noi insine resp. de moralitatea noastră; cugetâmu ca deca acest'a se va consolidă asiá de tare încátu se aduca tóte fructele ce au si ce trebuie sa emaneze din trena, poporulu nostru și cá individi singuratici și cá individualități și individualitate mai mare, va castigă puteri, prin cari sa se póta aventá la crearea de institute binefacátorie și immultitóre de puteri intelectuale, cu aceste si va realizá o stare mai buna, mai corespundiatória trebuintieloru, și in fine societatea preste totu va dobandi in individiu, individualități și individualitatea acestei metropolie membri folositori, a căroru influintia sa fia dorita in tóte afacerile de interesu comunu; dara nu sa fia trecuta cu vederea, ba dóra chiaru ignorata in adinsu.

Scirile ce ne vinu din multe părți despre réu'a intrebuintiare a constitutionalismulu de către poporu nu le trecemu cu vederea nici de cum, nu le trecemu nici pre acele, cari nu se spunu asiá de adese-ori, pre câtu de adese ori se vedu, adeca ca si inteligintia, carea aru trebui sa conduca pre poporu la drépt'a apretiuire a folóseloru — si la drépta aplicare a constitutiunei bisericesci, conduce de multe ori la satisfacerea intereselor ei provenite din ambițiune reu intielêsa, din animositate și resbunare. Seimu casuri, unde poporulu i s'a infaciatu de către ómeni inteligintu preotimea dreptu de o casta rapitóre și sugátóre de averea poporulu, de asupritóre in vetiamentulu, de respanditóre intunereculu tocmai atunci, cându erá sa se imbunatatiesca starea preotimei; suntu casuri, unde pecelele politiei locali s'au aruncatu iera de inteligintia in spinarea preotimei, numai că sa o faca nevrednica inaintea poporulu; suntu casuri, unde interesele private au respinsu la alegori de protopresviteri pre cei mai demni, din cauza ca tocmai inteligintia, avendu-si „ómenii“ au condusu pre poporu de asiá, că sa lucre in contra adeverateloru interese poporali etc, etc.

Se intielege ca deca acei ce potu cuprinde mai curendu folósele constitutionalismulu bisericescu abuseza, atunci sa nu ne mirâmu de poporu, ca nu usêza (intrebuintiaza) bine constitutiunea si trebuie sa adaugemu, in t o t u l o c u l u. Pentruca spre bucuria și mangaierea noastră suntu și casuri de acele, unde vedemu ca pre langa constitutionalismu merge de o suta de ori mai bine, decâtu fâra de densulu.

Caus'a este ca preotimea și inteligintia aratu poporulu, și poporulu precepe, ca ceea ce face, face spre binele seu, si ca e mai bine, că, deca face elu ceva, sa faca de voia sea, decâtu silitu de altii; cându elu nu are voia apoi sa judece, sa-si dea parerea asup'a celoru ce are se dea si celoru de la carii are sa primêscu.

Cându s'aru urmă in tóte părțile asiá aru disparé curendu plângerile asup'a nepriceperei poporulu, aru încetá denegarea insusirii loi de a puté trai decidindu elu insusi asup'a sortiei sele.

Sa punemu inse ca este asiá, ca adeca, poporulu nu este capace de viati'a constitutionale, trebuie pusa silintia de a lu deprinde si alu aduce in starea de a cugetá liberu de sórtea sea si de a si o regulá in tóta independintia intelectuale. Acést'a inse trebuie intelegintia sa o faca cá adeverata reprezentanta a acestei notiuni, departându dela sine si ceea ce aru puté paré ca este interesu partialu si cu deosebire ferindu-se de a inlocui „inteligintia“ prin i g n o r a n t i a, de a crede ca numai hulindu, numai batândusi jocu cine-va de altii va puté sa stralucêscu,

Amu statu cam multisoru la partea generale, ce privesce biseric'a și viati'a ei si noi dicem, ca se apropia sínódele diecesane resp. archidiecesanu.

Sínódele? Meditându si asup'a acestor'a nu ne putemu demite asup'a activității loru speciali. Atunci aru trebui sa luâmu totu ce s'a lucratu in trena, incependu de cându s'au tienatu in metropolia noastră, de pre atunci de cându inca nu erá recunoscuta de statu formalu cá atare, ba pôte de atunci, de cându s'au intreruptu, parasindu unu prelatu, cu o parte din cleru si din poporu, legatur'a bisericiei noastre si aducendu prin acést'a stagnatiunea seculara in bisericu. Reprivirea asup'a acestui spatiu de tempu umbrosu alu trecutulu, apoi actele cele multe dela inceperea reinviârei metropoliei si reflessiunile asup'a loru, aru recere că sa scriemu multu, multu, mai multu de câtu pôte cuprinde unu diurnalu in eclónele sele. Pentru ca aru trebui sa apretiuimu stricarea cea mare prin perderea unui

terenu cum e alu bisericiei, pre mai bine de o suta de ani, perderea bunurilor (mosieloru) ce le possiedea metropolia și episcopiele ei, încátu abia le mai potemu dá de urma, perderea morale prin frecările cele multe si netrebnice in urm'a nisuintiei de a trage pre ómeni de sub scutulu unei bisericiei stramosiesci sub aripile alteia, și alte multele, cari ne aru intristá și amari, dara apoi ne aru si luminá asup'a acestei bucăti seu periode triste a istoriei noastre nationali. Dara unde aru fi apoi tempulu și spatiulu pentru inregistrarea tuturor actelor dela sinodulu din 1850 in archidiecesu, dela celu din 1860, 1864, dela sinodulu archiereiloru in 1865 și in fine dela celu dintâiu congressu din 1868 și dela congressulu din tómn'a trecuta și sínódele ce avura locu in provinci'a metropolitana in timpulu din urma? Unde reflectarea asup'a loru, pentru cá sa putemu meditá asup'a celoru ce au sa urmeze?

Si cu tóte aceste nu se pôte dispensá omulu de a cugetá, de si numai in trecut, despre tóte aceste si a reasumá celu putienu rezultatele acestor'a si a trage consecuintiele din trena.

Reasumarea cea mai scurta și cea mai adeverata este aceea, ce ne arata desvoltarea vietiei bisericesci in unu modu vivificatoriu, versatu asup'a bisericiei prin organisarea instituteloru ce ne dau panca aceea, carea sa ne dea nutrementulu celu nesecatu pentru tóte veacurile.

Cá institutele aceste si prin trena biseric'a sa fia ferite de stricaciune se cere inainte de tóte, cá acei parinti și frati, cari se aduna in numele nostru, la crearea și organisarea loru, sa se desbrace de totu, ce numim interesu partialu, sa nu caute la castigarea unor renume trecutóre, de cari inse sa fia atarnatu urmări neroditóriu pentru bisericu, respective pentru credinciosii sei.

Dintre tóte, institutele de crescere au o chiamare insemnata si ca atare ele voru ocupá totu-de-un'a unu locu de frunte intre afaecrite sínódeloru noastre.

Avemu pâna acum unele indigitatiuni, in urm'a caroru amu crede ca viitorulu ne va eliberá de temerea, ca institutele de crescere voru fi instrainate de sinulu poporulu, pentru care ele au a se institui. Nu scim ce voru face sínódele cu densele pâna in cele din urma. Cugetâmu inse, ca directiunea indigitata va fi sustienuta, cugetâmu ca ide'a, ca aceste trebuiesc amérge mâna in mâna cu ceaalta parte a invetiaturei crestinesci, pre carea o preda s. maic'a bisericu, va fi sustienuta si in viitoru si prin urmare nu se va mai nisiu nimenea a trage o bariera despartitória intre scóla și bisericu.

Scurta reflessiune asup'a universității.

Roma locuta est, seu universitatea fondulu regescu disa si sesêscu nationala a vorbitu. Ce? Cetêscu publiculu votulu separatu de mai josu si va puté judeá. Nôue ni se obtrude adese-ori intrebarea, ca pentru ce va mai fi de lipsa acestu conflucsu, deca esistu adunări seouale si deca de alta parte conclusele conflucsului trebuie asterntu ministeriulu, si dietei, si deca dealta parte diet'a face legi de același felu pentru regatulu intregu? ori ca acést'a e o recompensa óre carea pentru diet'a de odinóral seu cá sa fia cu un'a ocașiune mai multa, unde sa póta fi majorisate interesele multoru cetatini ai statulu, cari se chiama români, si sa aiba o ocașiune de a fi majorisati si aceia ce se numescu magiari, in interesulu „civilisârei“ orientulu? Orientulu bietulu, lu „civilisêza“ ei altu destulu. Noi suntemu „civilisati“ de multu, încátu, nici mori, nici carciune, nici alte de felulu acest'a nu ne mai remasese in multe comune, afara de ce amu pututu mantui dupa processe îndelungate; in câtu tóta pârg'a românulu trebuia sa calatórêscu in pung'a, siur'a si cosulu popoi strainu si calatór-

resce încă și astăzi sub nume de desdaunare, în locu de a se da preotului și dascalului român. Ce „civilizațiune“ mai frumosu poți să ascepi și se mai vede undeva, decât a dispune liberu de unu cornu de țieră intrăga, de a votă cate 50,000 fl. m. c. pre totu anul din averea comuna a acestui cornu de țieră scôleloru propriu sasesci și a strînge cu ambe manile de gură pungei, că sa nu pice și altoru conlocitori vre-unu croceriu pentru „civilisare“ din aceea avere.

Nouă ne vine a ride amaru de abusarea cuvintelor „civilisare“ și „antepostu de cultura“ în orientu, de câte ori le audim din gură acestoru ômeni, cari nu au făcutu nimic altă în trecut, decât au vexatu totu ce a fostu în apropierea lor pentru comoditatea vietii lor; sêu ca apoi e de a se întielege cuventulu cultură în întielesulu celu mai propriu adică: cioplitură cu cutitul.

Datori a românilor, este, în întielesulu culturii celei adevărate, a pasi mai energicu contră procederei celei vechi, a aduce la calea egalității și la obiceiulu celu ecuitabile de a o respectă. Cu complimente și maguturi nu se vindecă reulu ci inveninēja . . .

Votu separat.

Onorabila Universitate! În ședința onorabilei Universități din 24. Martie 1871. s'a făcutu din partea deputatulu scaunulu Sebesiului Iacobu Bolog'a la § 1. și 2. precum și la toti ceilalti asemenea sunatori paragrafi din proiectulu majorității comisiunii pentru regularea municipielor din fundulu regi, unu amandamentu, prin care s'a cerutu stramutarea numitilor paragrafi intra-colo, că în locu de „universitatea națiunii sasesci“ — „sächsische Nationsuniversität“ — sa se dica: „universitatea fundulu regi“ — „Universität des Königsbodens“ și în locu de averea națională sasescă — „sächsische Nationalvermögen“ — sa se dica: „averea celor 11 ținuturi istorice numite în § 1.“ — „Vermögen der im § 1. bezeichneten elf historischen Kreise“.

Amandamentul acest'a însă s'a respinsu și s'au ridicatu la concludu paragrafi menționați cu cuprinsulu loru opornatu, ce dedă subșcrișiloru ansa, de a însăși la locul și tempulu seu votu separat, pre care-lu motivēja acum'a cum urmēja:

1. Considerandu, ca în fundulu regi locuiescu trei popore principale, adică poporul romanu, sasescu și ungurescu, între care după natură acestui fondu regescu, care nu a suferitu nici odată vre-o disparitate de drepturi între locuitorii sei — nu a existatu după lege nici o deosebire de dreptu; considerându ca în acestu fondu regi a domniut încă din cele mai vechi timpuri sistemă reprezentativă, pre temeiulu carei'a togma asiă au exercitat români și unguri dreptulu de asiă tramite reprezentanții sei la această universitate, precum l'au întrebuințiat și sasii; considerandu deci, ca în universitatea această nu a fostu și nu este reprezentatu numai poporul sasescu, ci su reprezentate toate poporele din fundulu regi: trebuie să marturisim, ca numirea acestei universități de „Universitatea națiunii sasesci“, a fostu și până acum de totu nepotrivită și vatămătoare pentru celelalte popore din fundulu regi; ca usuarea ei și mai departe, și mai cu sama după ce s'a stersu de totu vechi'a sistemă a staturilor transilvane dimpreună cu starea lor excepțională, privilegiată, și asiă a trebuit să încete și națiunea sasescă de a se mai infatșiă că națiune stativă, nunumai aru da ansa la necurmăte frecări naționale, ci prea lesne aru putea se devina chiaru și prejudețioasă egalei îndreptățiri, pretinsă de toate poporele din fundulu regi, și ca prin urmare universitatea această numai atunci va esprimă prin numire caracteristică sea cea adevărată și corespunzătoare compunerii se, candu se va numi „Universitate a fundulu regi.“

2. Considerându, ca documentele sunătoare despre asiă dis'a „avere națională sasescă“, nu lasă nici o îndoială despre aceea, că această avere e proprietatea publică a tuturor locuitorilor din acelea unsprezece ținuturi istorice ale fundulu regi, care su amintite în § 1. alu menționatulu proiectu, și ca aceste ținuturi nu sunt locuite numai de sasi, ci și de români unguri și alții; trebuie să marturisim, că numirea acestei averi de „avere națională sasescă“ nunumai e de totu nepotrivită, ci prea usor pôte sa dea ansa la interpretări daunose dreptulu de proprietate, și ca prin urmare aru fi trebuit să se primăsca numirea ei cea adevărată și dreaptă,

adecă; „averea celor unsprezece ținuturi istorice amintite în § 1. alu proiectulu.“

Durerea, ca nu s'a primitu acestu amandamentu prea motivatu, ni o alina în cătuva speranță, ca la locurile competente se va luă acel'a în consideratiunea, de carea e demnu.

S a b i i u în 29. Martie 1871.

Iacobu Bolog'a m. p. deputatulu scaunulu Sebesiului. Elia Macelariu m. p. dept. scaunulu Mercurea. Ioanu Macelariu m. p. dept. scaunulu Mercurea. Michailu Dobodo Ruszka m. p. dept. scaunulu Orăștia. Dr. Avramu Tincu m. p. dept. scaunulu Orestis. Ioanu Paraschiv m. p. dept. Sebesiului. Dr. Lészay m. p. Szászvárosi képviselő.

Revista diuăristică.

„Tr. Carp.“ se pronunță asupra noului ministeriu în tipulu următoru:

Este de prisos, credem, să mai spunem publiculu ce ne cetesce, că „Trompetă Carpatiloru“ vede în ministeriulu acest'a salvarea patriei de pre priponulu abisulu, unde au adus'o anarhistii ambițiosi, mai cu sêma prin ministeriulu lor din urmă, prin sintes'a tuturor relor: ministeriulu Ioanu Ghic'a.

Nici o dată pre cerulu Români, întunecat, ahuros și blocat, nu s'a ivitu de-o dată unu curcubeu mai clar, luminos și diafan, cu care să se anuncie, și prin care să se întrevădă, curățirea cerulu și stabilirea timpulu bonu.

Acést'a credem, acést'a maturisim.

Nimerit'a inspirațiune, norocit'a alegere a Domnitoriulu, a fostu credem providențială, venita la timp, venita a stabili reulu în momentele deșodărei, a asigură statulu român, constituțiunea și tronulu contră incendiulu anarchiei, contră inundatiunei invasiunilor, contră grindinei de toate relele.

Este de prisos să mai spunem ce este acestu ministeriu; principiile și program'a sea sunt în numele proprie, cari lu compun. În acestu ministeriu este ceea ce a mai ramas pur și probu până astăzi în 1848: este generalulu Tell, și comisarulu general alu guvernulu din 48, acelu amic alu opinciei și alu libertăților, ministrulu în 1864, care a cerutu îndată și fără prelungire legea rurală, aplicarea legii rurale, este Nicolau Kretulescu.

D. Mihailu Cogalniceanu, acést'a mare figura pre care este scrisu 2 Maiu, Mihailu Cogalniceanu scria cu condeulu de plumb transportatu prin instiasmu, scria d-lui Boliac: „canta-ii“ și găsescu pre Kretulescu, și sarutatu! Au fostu sublimu în consiliulu de ministri ce ținuram acum; aplecarea legii rurale, gratia lui, nu va mai teragai încă acele siese luni, în care nu scim ce se mai întempla, va începe aplecarea ei îndată.

Ieta ce felu de barbat compun ministeriulu actualu, unu ministeriu compus, că sa dicem asiă, numai de capi de cabinetu, numai de individualități, fie-care cu aureol'a sea în parte, cu valorea sea proprie, cu prestigiulu seu propriu.

Salutăm acestu ministeriu cu profundu respectu, plin de încredere, și-i amintim pre lângă cele mai urgente ordine sociale, stabilitatea în statu, și ordinea în financie; i amintim ca legea rurală sta încă în mari părți ale ei neaplecata, și ca jidovimea încă, din ce în ce mai largi unde, Români'a!

Totu în afacerea această se pronunță „Rom“.

Acestu ministeriu, în care intra persoane ilustrate prin sângele dela Craiov'a și dela 3 Augustu prin unu cinicu sprijinu datu jefuitoriloru Strussberg și C-ia, s'a presintatu astăzi cameriloru.

Presedintele, fostulu Caimacan, Lascaru Cărgăiu, care în ajunu anunțase camerei abdicarea Domnitoriulu, deca nu i se voru acordă nesce condițiuni, cari constituiescu puterea discreționară, adică violarea constituțiunei, a venit astăzi și a celitu o programă în care declara că guvernulu se va menține în constituțiune.

Aceste cuvinte, acést'a derisiune, au provocatu o fortuna în adunare. Din momentulu dintăiu, în adeveru faptele, desminteau declarările ministriloru.

Tota lumea sciea că acestu ministeriu este esitu din bun'a placere, că elu este rezultatulu bataiei din picioru a acelu prussacu din sal'a Slatinianu, care cerea să se impuscu poporulu pentru că nu iubescu pre nemți, și care strigă că va face să se destituiesca fostulu ministeriu fiindu că nu

ia datu spectaculu unei versări de sange pre strătele Bucureștilor.

Noulu ministeriu a debutatu pre placu. Pre cându facea dela tribuna declararea că va respectă constituțiunea, adunarea eră inconștientă de puterea armată: infanteria, cavaleria și tota poliția erau asediate în vederea deputatiloru, subu ferestrele camerei, și artileria din alta parte îndreptă tunurisele spre Dealulu-Mitroiei.

În faci'a acestoru demonstrări amenințătoare și anti-constituționale din partea puterii esecutive, mai mulți deputati au ridicatu vocea c'o energia care le face onore.

Nu ne temem, au disu ei, a ne spune opiniunea, chiaru subu baionete; daru pentru demnitatea adunării, pentru respectulu ce datorim constituțiunei, nu primim a delibera pre câtu tempu vomu fi inconștient de puterea armată.

Ministrulu de resbelu, dinasticulu d. Tell, a declarat atunci că nu a datu ministrulu ordine a veni ostirea, că nu scie cum s'a luat acést'a măsura.

Aceste cuvinte au făcutu și mai mare agitațiunea adunării.

În fine ministeriulu s'a schimbatu. Despre ômenii cari-lu compun ne oprim a dice ceva, fiindu că ei sunt pre cunoscuti poporulu român. Ceea ce avem să dicem, este asupra modulu prin care noii ministri s'au chematu la putere. Ete cunoscutu de toti că acestu cabinetu l'a compus capulu statulu după vointă sea și după dreptulu pre care l'u da constituțiunea.

Dacă cu toate acestea, actualele ministeriu n'a esitu din adevărata majoritate a camerei, și prin urmare, că consecința constituțională, acestu ministeriu trebuie să disolve reprezentatiunea națională.

Sa vedem cum se esprima în cestiunea această „Felinarulu“.

După cum amu disu în buletinulu nostru de ieri, în dosulu perdelei acestui ministeriu se petrecu lucruri de cea mai înaltă importanță; căci capulu statulu spundu francu, că deca nu i se va da unu ministeriu convenabilu, o se abdica, a aruncatu printr'acést'a în spiritulu publicu, o justă îngrijire. Ori care aru fi însă rezultatulu acestoru înainte evoluțiuni politice, noi ne facem și acum datori'a de a înregistră ce se petrece și a asteptă cu nerăbdare, că lucrurile să se transedie în buna pace, astfelu, că nici interesele țierei, nici interesele dinastiei să nu fie jignite.

Dece incidentele din 10 Martie s'er'a, a fostu de natura de a produce asemenea turburări, și de a opri în locu mecanismulu atât alu puterii legislative, câtu și alu puterii esecutive, în momentele în care aceste puteri se ocupa de interesele publice cele mai vitale, noi deplângem actual'a politică conducătoare a României, și o declarăm de copilaroasă și despoiată de ori ce serioșitate.

Până acum nu suntem în stare de a apriciă mai multu și cu destulă pozitivitate consecințele celor ce se petrecu, și de aceea ne marginim de o cam dată în aceste putiene renduri.

Cu toate acestea nu întârziem de a atrage seriôs'a atențiune a ministeriulu actualu, asupra situațiunei triste și delebrate, în care inimici țierei, atât din launtru câtu și din afara, au aruncatu totu edificiulu naționalu. Sa nu gândesca D-loru că lucrurile sunt de natura de a se mai amână dintro di intralt'a.

Acést'a detoria implinită ne resumăm în aceste cuvinte, pre care le adresăm ministriloru actuali: Luați aminte la sarcin'a pre care a-ti primit'o asupra-ve căci odată răspunderea va fi mai mare de câtu și aru pută-o cine-va închipui.

Dietă Ungariei.

Ședința din 19 Martie a casei deputatiloru o deschide presedintele S o m s s i c h la 11 ore. Pre fotoliile ministriloru: A n d r á s s y și K e r k á p o l y i.

Protocolulu se cetesce și aprobăza. Se trece după aceea la continuarea desbaterei, intrerupte în ședința trecută, despre legea bugetulu [respectiv propunerea lui I r á n y i.

V. B a b e s i u 'si țiene de datoria a dechiară mai întâiu, că nu vorbesce că român, ci că patriotu, că unguru, de ore ce densulu e de convingere că romanii numai atunci voru avea unu viitoru, cându voru procede mâna în mâna cu ungurii. (Aplause viue) Densulu țiene politica urmata de regimu în decursulu resbelulu de incorectă, de

nepatriotica și votă din această cauză pentru propunerea lui I r á n y i.

Conte Theod. Cs á k y declara mai înainte, că va vota contra propunerii lui I r á n y i de ore ce elu aprobăza politică regimului pre deplin în toate partile ei; nu poate dice inse aceeași despre tinenta ministeriului de externe în alte afaceri. Diplomatiă noastră mai crede și astăzi că va putea reuși prin intrige și de aci apoi provine că avem a înregistra totu numai pierderi, etc. Recomandandă vorbitorului regimului o politică mai sinceră, mai deschisă, voteza pentru votarea bugetului.

Dupa aceste vorbește Edm. Kallay, din stengă estrema, contra propunerii lui I r á n y i, M. U e r m e n y i, I. S c h w a r z și presedintele ministrilor A n d r á s s y; pentru propunerea lui I r á n y i mai vorbește în sediinta de astăzi numai B e r z e n c z e y, care între altele dice: Cu victoriă Prussiei a invinsu rectiunea, bômbele berlineze din 1848 au bombardat Parisul și prussii au strigatu naintea Parisului: Bani sên viati! Vorbitorului a fostu mai de unedi în Sabiu în universitatea sasésca. Acolo e bucuria mare despre învingerea nemților și dñi sassi dicu cătra români în afacerea unei împărțiri de avere cu Fagarsiu: Aceptati, vomu procede cu voi, că cu indrasnetii de francesi! Densulu a creditu a fi în universitatea sasésca cându a auditu vorbirile în dietă Ungariei!

O r a s t i a în 24 Martie st. n. 1871.

Vieta și fericirea unui popor depinde dela cultură lui. Acesta e unu adevăru atât de clar, atât de constatat prin esperintia, cătu numai celu orbu la sufletu se mai pôte indoi. Adi a sositu tempulu, ce cu unu versu tainicu profetiesce mörte neasteptata tuturor popóreloru, care se nevoescu, precătu numai le ierta poterile a se cultivă în corpore, a pasi pre arenă vietiei cu armă lui Apoline în mână.

Parolă tempului, santuariulu vietiei și a fericirii popóreloru, suntu astăzi sciintiele, pre care fără de scóle nu le potemu dobândi și casciga. Dera pre acestea cum le potemu casciga, și cele cascigate cum sa le sustinemu că sa nu dispara, dupa cum se amerintia togmă în prezentu.

Acestea le potemu sustiené în proprietatea loră convenita prin infintierea de fonduri, asociatiuni și altele. Eu voi inse sa vorbescu aici numai despre immultirea și sustinerea scóloru confessionale din tractulu acest'a.

Pre la anulu 1850 în tractulu acest'a mai nu erau scóle, și unde erau, erau numai ombre de scóle, unde se propuneau numai az-buche etc. — prin casele invetiatorilor, cari er u cu toate acestea unii dotati cu câte 10 fl. alti cu 20 fl. fiindu siliti a-si incaldi și odai'a unde instrua baetii — din lemnele proprii. — Dera ieta adi se afla în tractulu acest'a și mai cu sêma în 7 comune scoli frumusu zidite și din materialu solidu, invetiatorii cu plati bunisioare, iera în celelalte comune mai de midilocu, dupa potiinta poporului, inse totusi se tiene prelegere și mai cu sêma în lunile de ierna.

Mi aducu aminte ca amu cetitu în unele foi jurnalistice, prin care se impută preotimei că nu se interesedia de cultura poporului, adeca de scóle etc. și totusi ele propasiescu. Prin staruintă preotilor și mai cu sêma a dloru protopopi, se immultiescu scótele, se facu plati bunisioare invetiatorilor, se infintieza prin crestini pii fonduri și asiă cu incetulu speramu ca ne vomu vedea incatu-va scopolu ajunsu la culmea dorita. — Insa totu indemnulu acest'a, pre care lu posiede preotimea și inteligintia noastră, cui avem a multumi? credu că e cunoscuta de ajunsu. Acelui'a adeca, care nu incedia în totu minutulu a lucră pentru cultura și luminarea poporului sie-si incredintiatu.

Sa me intorc la scól'a noastră din Orastia. — Aici pre la anulu 1850 erau nesce casutii mici, în cătu abia se poteau instrua 20 baetii și eră silitu și invetiatoriulu sa locuesca acolo. —

Astăzi inse prin staruintă rev. dd. protop. Nicolau Popoviciu și a preotului George Popoviciu se afla nesce zidiri forte frumose, suntu 2 odai pentru instructiune, providute cu toate mobilele necesarie, asiă cătu potu incepe 80 elevi în o odaia. Cartiru acomodat pentru invetiatoriu; salarisatu cu 200 fl. v. a. din cas'a bisericeii și 8 orgi de lemne din padurea comunei. Sa nu zăuitu că la cladiria acestor'a pre lănga unii — dñu Ilie Popu a contri-

buitu mai multu, pentru ce i s'a stădusu în diuarie multumita publica. Acesta scól'a eră în 1869 cu vre-o câte-va sute detorie, inse astăzi e libera de detoria — ba ce e și mai frumusu, ca to m á par. G. Popoviciu, parochulu locului, care functioneaza ca atare de 42 ani, a donatu cas'a densulu (libera de ori ce alte detorii) de sub Nr. 472 din Orastia pre sêm'a scólei gr. or. carea pre usioru pretiuita sue la 2000 fl. v. a. Are 3 incaperi, culina, celiarlu boltuitu, siura mare, gradina de legume, și o curte forte largă, unde se pôte cladi și alte case de locuitu; pre lănga pretiulu celu insemnatu, numai cu unele conditiiuni ne insemnate. — Voia se intrebă pre onoratuulu publicu, ore nu e acestu donu unu esemplu nobilu dela unu preotu? Cu adevăratu forte nobilu — pre lănga ce ca scól'a noastră nu are nici unu fondu, ci toate spesele ei, precum și salariulu invetiatorescu de 200—300 se face totu numai din cas'a s. bisericeii, a cărei venitu stă numai din contribuirea crestineloru la cele 3 discuri cu care ambla 3 titori în Domineci și prasnice pre la fie-care crestinu, și din nescari realități cascigate iera prin piatatea preotilor dela crestini. —

Eu credu că parintele Georgiu Popoviciu prin acest'a a datu unu esemplu laudabilu, pentru care i urediu ani fericiti și darulu sa i fia priimitu pre altariulu scólei. Cu ocaziunea cetirei documentului de dăruire în presentă sinodului conchiamatu de reverend. d. protop. Nicolau Popoviciu, i s'a strigatu din toate partile multumita, pâna și micutii scolari i striga astăzi se traiésca inca fericitu, bunulu parinte, că în adencile sêl batrenetie nu si-a uitatu și de ei, elevii scólei fondate.

Binecuvântarea lui Ddieu va umbri sufletulu fundatoriului, petrecendulu în sinulu lui Avraamu iera numele i va remanea nestersu în inimile acelea tenere cari va avé norocirea a se laptă de sciintiele necesarie în această scolutia.

Ce mai dorescu eu? Fiindu că opidulu Orastia se afla togmă în centrulu tractului protopopescu aru fi forte cu scopu a se infintia aici o scól'a centrala confessionale, acest'a se pôte forte usioru dupa statutele proiectate de spectabilulu dñu Dr. Tincu, ce credu că nu va trece multu și si acest'a se va efeptu. — numai cu timpu. Acest'a e concredita reverendissimulu D. protopopu tractuale căru danduisé ocaziune cu ajutorulu preotimei și a inteligintiei tractuale de siguru o va implin. — Unu poporénu.

Eata cum descrie „Românulu“

MANIFESTAREA

din sér'a de 10/22 Martie.

Nainte de 7 ore sér'a prussianii, — nemtii cum le dicea multimea, — se pusera la mеса; inse cu primele linguri de supă aduse la gura, le pvenira la urechi și primele viduri ale junime ce se gramadea în grupe mari în jurulu salei Statinénu. Aceste uiduri i indignara, și toti se sculara printr'o miscare spontanea, esclamându O, o, o!.. Mai statii putienu.

Ieca vr'o trei-dieci patru-dieci de studinti din gimnasia, cari se presinta la intrarea salei, pazita de gendarmi în mare tinenta, oferiti gratiosamente de politie. Gendarmii se opunu, acest'a irita pre ardientea junetie. Prussianii se scól'a dela mеса cu cutite, furculitii și scaune și se rapedu la intrare; unu butoiu cu bere, venindu-le la îndamăna, lu ieu și lu arunca asupr'a studintiloru, butoiulu sare de pre trépta pre trépta, lovindu pre unu studinte la picioru, și apoi merge de crapa la capulu scărei, esalându unu mirosu caracteristicu, care denuncia nationalitatea ospetiloru.

Acesta procedere catezătoare și provocătoare irita la culme pre junii și curagiosii studinti; nimeni, nici gendarmii, nici bere, nici scaune nu i mai potu opri d'a patrunde în sal'a ospetului, unde se incaiera o lupta violenta, între vre 30 de studinti, mare parte din clasele a dón'a și a trei'a, juni de totu, și între vre-o sută dône-dieci de prussiani. Câte-va scaune rupte, câte-va fecie sdrelite, contusiiuni, etc. fura consecinti'a acestei lupte, curmata curendu de o campania de gendarmi pedestrii veniti în fugă mare. Se facu mai multe arestari; de buna sêma nu printre prussiani.

În intru politiă a remasu dera singura cu ospetii prussiani, neaparatu nu pentru a se bate — căci prussianulu traiesce bine cu politiă, — dera nici pentru a ospetă, căci studintii avusesera de grija a strengé mesele într'unu modu expeditiv, tragendu fetiele josu cu totu ce contineau deasu-

pr'a. Și apoi d. Rasic'a, insarcinatu cu bufetulu, nici în ruptulu capului n'aru mai fi vrutu se espuna buteliile sêl de bunu vinu de Rina, cu care prussianii aveau de gându se serbeza triumfulu loră asupr'a Franciei, posesiunea deplina a Rinulu. D'apoi pietrile cari ploau pre ferestre?...

Si afara eră politie destula, inse multime și mai multă, și tota multime și junime inteliginte și studiôsa; facultătile, facultatea de medecina mai cu sêma, juni d'unu curagiu neaudit în faci'a baionetelor, ce alergau din toate partile; toate liceele și gimnasiile, clasele superioare mai cu sêma; apoi o multime mare din clasele cele mai bune a e societătiei.

Curendu nu mai remase nici unu giamu întregu la sal'a ospetului. Nu numai atât'a: jolusiele grôse de lemn și perdele de damascu cari fusesera lasate că preservativu, fura sfarimate, pisate de pietrile cari sbureau cu o putere, cu o dibacia straordinaria, toate aceste insocite de mii de flueraturi teribile, de lungi și imense uiduri, cari se urcau, nu tocmai că tamăia, pâna la prussiani.

Insa lucru de necreditu, probe nedubitabili e inteligintiei celor ce 'nsociau cu asemenea musica — nu tocmai dupa program'a germana publicata — banchetarea prussianilor! cele trei ferestri spre cas'a Lahovary, ale constructiunei în care este sal'a banchetului, apartienu locutiei unui particularu, d. Marinovici. Acest'a avu ingenios'a ideie de a radica unu stindariu albu, parlamentariu, în balconu, și acestu semnalu este de ajunsu pentru că nici o singura pētra, un'a singura macaru, sa nu atinga nici din gresiala gémurilo sên paretii d-lui Marinovici.

Dera în fine sosescu trupe numeroșe: ofitierii voiescu a impăcă și departă prin persuasiune sên fără mare violentia multimea, care staruiesce în flueraturile, uidurile și aruncările de petri; cu toate aceste printre soldati se gasescu unii cari întrebuintiedia paturile de pusca, causându contusiiuni și iritare mare; se intempla și câte-va mici raniri cu baionat'a, din gresiala se dice. D'aci conflicte între multime și soldati, conflicte care nu ieu inse nici unu caracteru gravu, gratia inteligintiei acelei multime, și intielepciunei și simti mintelor mai tuturor ofitieriloru. Suntu inse vre o doi cari facu zelu, pentru a se recomandă... se scie cui. Incet, incet junimea este respinsa și se retrage, jumetate satisfacta de ovatiunea ce a facutu prussianiloru, în curtea bisericeii Sarindariu, disaintea casei Lahovary și pre bulevardu. Dera ea inse totu staruiesce a aruncă cu o putere și o dibacie neobosita petre, flueraturi, uiduri și strigate de totu felulu, caus'a este că prussianii, — fia de frica, fia că desfideru, sciindu că suntu paziti de dône mii de baionete, — nu voru sa plece din sala.

În curtea bisericeii sarindariu se stabilescu redut'a principale, de acolo plôua mereu pietrile, sfarimându din ce în ce mai multu ferestrele și paretii. Mai multi juni se urca pre dône gherete ce suntu în faci'a acelei curti, și pre zidulu lateralu, și de acolo vorbescu sên arunca petri.

În sgomotulu celu mai grozavu s'aude: Sa plece nemtii și sa se stinga luminările; acest'a este vointia poporului adunatu aci de trei ore. Insa nemtii nu voru sa iêsa, politiă nui poté scôte, și multimea 'si urmêza manifestatiunea.

În totu momentulu strigatele de: „traiasca republic'a francesa! traiasca Români'a! Péra prussiani! despica imense aierulu și unescu toate vocile. Este déjà aprôpe unu-spre-diece ore.

Chiaru de la inceputulu manifestatiunei, de câte ori sosescu unu plutonu de ostire, este întempinatu cu strigatu de: „Traiasca armat'a româna!“

Mai multi oratori improvisati se urca pre gherete și areta din tota puterea plămâniloru loră că prussianii au postitu, arsu, ucisu femei și copii, au redus prin fôme capitala latinătiei, a civilizatiunei, și acum vinu sa sarbeze triumfulu acestoror orori în midiloculu nostru, în faci'a noastră, cari plângemu nenorocirea fratiloru nostrii. Dupa fia-care discursu, bombardarea de la redut'a sarindariu reluă o noua vigôre, și fluerile și uidurile faceau unu sgomotu asurditoriu. Este ôr'a unu-spre-diece trecute.

Sosescu noue ordine de susu, ordine de a imprastiă cu puterea, cu glôntiele chiaru multimea. Consululu prussianu furiosu, bato din picioru la procurorele și functionarii români în sal'a ospetului, apostrofându-i într'unu modu insolente, și cerându-le sa imprastie chiaru cu glôntiele multimea. Aceleiasi ordine.

Se face o invalmasiala mare: soldatii largescu

cercuși și se rapedu în curtea bisericii Sarindaru, cântându a face arestari, înse îndată ce până mână pre unu, se rapedu dăne-dieci si-lu scapa.

Se face o tacere relativa și d'o data s'aude clopotulu bisericii Sarindaru sunându tocsinulu. Mare emotione. La alta biserică s'aude asemenea clopotu. Unu june se urea pre acoperementulu bisericii Sarindaru, unde gasesce o tabla mare de tinichia pre care lovindu-o cu putere, produce unu sgomolu de desceptatu mortu. Uidurile, vuierile, strigatele redefinu grozavo. Petrele plouă; însa de la începutu până la sfersitu nici un'a nu este aruncata asupr'a armatei, și dăca câte unu militar este usioru atinsu, este numai prin petrele cari recadu de pre zidulu salei Slatinénu. Singuru capitânulu Teodorescu primesce o lovitura de bastonu carei este directu adresata.

Suntu aprôpe dănesprediece ore.

Mai toti prussiani, însoțiti de ofițari se stre-côra unolu câte unulu, bine paziti. Inse luminările nu se stengu, și manifestarea urmăza, preșărata la totu momentulu cu glumele cele mai spirituale cari te facu sa ridi în momentele cele mai critice.

În fine ordinele superioare se execută. Se procede acum cu somatiuni în formă. Imbrânceli, pături de pusca, goniri, caderi etc. Se facu mai multe arestări, în faci'a casei Popovici. Ofițarii nu pot totu dăun'a reprimă, procederea camu violinte a unoru dintre soldati.

Luminările s'au stensu în sal'a abortatului ospetiu. Manifestarea se liniștesce. Ostirea înaintă în totu largulu stradeloru, și procurorii în capu somăza „în numele legii,” multimea a se retrage „caci, dice unulu, rebeliunea (?) a luat „unu caracteru gravu.” Printre multimea care se departăza s'auză voci dicendu: „ce felu de lege românească o mai fi „s'acea, ce da protecțiune nemților, cari ne insultă, și nouă pături de pusca și baionete!”

Totulu e în pace.

În sal'a Slatinénu fluiera ventulu. Tôte acele drapele multicolore ale statelor germane, cari împodobescă că pre unu imensu arlechinu sala, palidu luminata de câteva luminari ale otelieiului, care-si aduna cumu pôte paharele și servetele, tôte acele placarde pompoze cari pōrtă numele lui Graf von Bismark, Moltke, Fridrich Carl etc, disparu în întănerecu și tacere, far'a fi primitu alta tamăia de cătu aceea care resulta din faptele descrise pan'aci.

Varietăți.

*(Siedinti'a lunarie a comitetului.) Comitetulu Societății pentru fondu de teatru nationalu tieuă siedinti'a sea lunaria Domineca la 7/19 Martie, participandu următorii domni membri: presedintele dr. Iosifu Hodosiu, vice-presedintele dr. Alexandru Mocioni, casariulu Vicentiu Babesiu, secretariulu Iosifu Vulcanu și membrulu Petru Mihali.

Secretariulu Iosifu Vulcanu reportă despre contribuțiunile incuse indecursulu lunei trecute:

1. 60 fl. tramisi din Pest'a în o epistola anonyma;
2. Dlu jude procesualu din Dobr'a, Alesandru Crainicu, a tramisu o colecta de 12 fl., la care contribuira următorii domni: Alesandru Crainicu jude procesualu în Dobr'a 2 fl., Elen'a soci'a sea 1 fl., Ludovicu Lazaru 1 fl., Petru Trifu jude în Mihaesci 1 fl., Tom'a Anucutia notariu în Dobr'a 2 fl., Demetriu Lacatusiu în G. Dobr'a 1 fl., Tom'a Nandr'a în Dobr'a 1 fl., Iosifu Crainicu în Dobr'a 1 fl., Ioane Morariu în Roscani 1 fl.

Dupa aceste dlu presedinte Hodosiu reportă, ca dlu ministru poftesce a se face unele modificatiuni în statute, totu-odata comunica acele modificatiuni.

De ore-ce acele schimbări suntu numai stilistice, și nici decătu esentiale, comitetulu se tieuă în dreptu a le primă, reportandu mai apoi despre ele în adunarea generală, care se va tieuă în orașulu Satu-mare la 1 juniu 1871.

Astu-feliu se speră, ca statutele în scurtu timpu voru fi aprobată de cătra guvernulu, și atunci comitetulu va poté începe activitatea sea.

*(În folosulu teatrului nostru nationalu) — precum mai amintiramu — în teatrulu celu mare din Bucuresci se va dă o

mare reprezentațiune teatrală. Acum'a avemu sa adangemu, ca piesele numite voru fi jocate de diletanți. Întrăceea iate și scrisoarea dlu directoru teatrulu Teodorini, adresata cătra redacțiunea diuariulu „Informațiunile” din Bucuresci: „Domnule Redactor! Cetindu stimabilulu dvōstre diuariu dela 25 Fauru, amu avutu dōoa simțieminte diametral-minte opuse: o via satisfacțiune și o decepțiune. Satisfacțiune nu numai pentru magulitōriele expresiuni ce contine articolulu intitulatu „Teatrulu Nationalu,” ci mai alesu pentru caldōrōs'a sustinere ce faceti unei institutiuni românești, pentru limbajulu demnu cu care cautati a face se prospere nationalitatea. Decepțiunea veni, că totu de-un'a pentru mine, cu câteva renduri mai josu în anonsulu reprezentațiunei data în favorulu teatrulu român din Ardela. Dicu decepțiune, căci sum în dreptu a privi astu-feliu impresiunea ce mi-a produsu vedindu-me pre mine membru fondatoru alu acelei Societăți, înalaturatu de la unu faptu la a cărei născeri amu conlucratu. Sum prea convinsu de simțiemintele dvōstre de echitate spre a me indoi unu singuru minutu, ca veti face astufeliu ca eu și trup'a mea sa aiba marea onōre de a jocă o serata celu pucinu „Piētra din casa,” și pana la probe contrarie mi place a crede ca acea omitere nu a fostu dictata de cătu de delicatēti'a dvōstre recunoscută. În adastarea plăcerii ca veti face de ami permite sa concuredin dupa slabele mele midilōce la acea opera românească, ve rogu domnule Redactoru, a primi deosebit'a stima și consideratiune ce ve portu. Teodorini.”

*(O adevărata matrōna română.) În ultimii doi numeri ai foiei nōstre înregistraramu dōue testamente de mare importanță pentru cultur'a nōstra natională. De asta-data suntemu în placut'a pozițiune d'a mai adauge la ele unu faptu frumosu. „Monitoriulu Oficialu alu României” publica unu actu de donatiune, din care noi estragemu următoriele sfere: „Actu de donatiune. Prin care noi, Elisabeta Stirbey Dōmna, din liber'a nōstru vointia și neinfluențiată de nimeni, dāmu immediatu în deplin'a proprietate institutulu de fete înființiatu de noi în Bucuresci, și care pōrtă denumirea de „Institutulu Elisabethan,” casele nōstre cu loculu loru din orașulu Bucuresci, strad'a Caliti, în cari se gasesce astadi acelu institutu, precum și jumetate din mosi'a nōstra Elisabeta, din judetiulu Teleorman. Acestu institutu de fete va pōrtă în viitori denumirea de: „Institutulu Elisabetha Dōmna.”

*(Congresulu autonomiei catolice) s'a deschis în Pest'a la 9 Martiu și în siedintiele sele de pana acuma a desbatutu și primitu în generala statutulu seu organicu. Dintre români n'a intratu nimeni în acestu congresu, afara de episcopii Szilágyi și Olteanu. Acestu din urma a și tienutu unu discursu, prin care s'a născutu a justifiă presinti'a sea în acelu congresu, dăca adeca acēst'a s'aru poté justifiă. Acțiunea episcopulu din Oradea-mare pan'acuma s'a marginitu în a acompāniă cu grimasuri vorbirile oratoriloru mai liberali.

*(Unu s. parinte în furia prediciand u.) În biseric'a Dominicaniloru din Viena, parintele Brener vorbiă întralele astfelu: „Iubiți ascultatori! Îndoiel'a nu este fetulu vietiei rele, ci vietii'a rea nasce îndoiel'a. Acesti necredinciosi, ce se îndoiescu, și întipuescu, a fi spiriti mari, dar ei suntu servii pasiuniloru dăunōsa, ei suntu ōmeni ignoranti, cu totulu ignoranti, ōmeni nebuni. Ce, ce cetescu ei, ce sciū ei? Ei cetescu pre unu Davidu Strauss, Ernestu Renanu, romane și alte prostii. Oporile adevăratiloru mari scriptori, caroru este de multiemitu triumfulu nōstru asupr'a filosofiei elene și române, asupr'a filosofiei paganesce, caroru este de multiamitu, ca Christosu, care a fostu jidoviloru necasu, nebunia pagāniloru, ca învetiatur'a despre cruce a invinsu, aceste scripture nu le cetescu densii. Acesti mocani, aceste creature mirmidonice, de ce, de ce nu pasiescu ei cu motive d'ale ratiunei contr'a bisericii? Pentru ce?! Păpărtatea loru de spiritulu și inima e notaria. (Șberandu și cu gesticulatiuni infuriate!) Acesti monstri aforisiti, impertinenti, aceste creature condamnabile ce merita a fi masacrate, sa ni pōta dovedi ca catolicismulu nu este infalibilu?! Scompii mei ascultatori! Pre acesti ōmeni capiați, ōmeni indiavoliti, nici nui numiti „necredinciosi,” „indoctori” Oh! aceste rupturi trebuie duse în cas'a nebuliloru. A fi dubitante — este cea mai mare rusine; cine se pronuncia ca elu nu crede ce invăția catolicismulu, acelu este

„diavolu periculosu.” Voltaire — ve rogu, inbitiloru ascultatori, a avē putientica atentiune — Voltaire a disu ca elu că principe nu aru suferi lānga elu curteni necredinciosi și nu li aru crede. Voltaire proprie nici n'a fostu dubitante, Voltaire în launtrulu seu a fostu credinciosu; Voltaire, acestu flacau impertinent, elu cunoscea ōmeni de felulu seu, de natur'a și spiritulu seu, Voltaire a cunoscutu inimele ōmeniloru de felulu seu, a ōmeniloru îndrăciti. (Predicatorele da cu pumnii în cancela, și recnesce de infuriatu.) Pădiesce-te dăra, imperato de aceste fiintie satanice, feresce-te imperalescule ministeriu, stai pururea vigilandu, persecuta pre acesti ōmeni spurcati, pedepsește-i, chinuē-i, maltratēdi-i, nimicesce-i, ster-sterpesce-i cu totulu de pre fati'a pământulu! (În tonu amenințatoriu.) Fabricanti presei jidovesci au îndumne-dieitu pre profetulu maimuceloru, pre maimut'a Vogt, ce se rostogolesce în lume, care atātu de uritu s'a blamatu în Germania, a facutu fiasco. Ura și blestemu merita Vogt, blestemu jidovii, ce-si batu jocu de cultulu catoliciloru; acesti jidovi nici nu suntu jidovi; cu atātu mai mare osenda, osenda, trei ori osenda merita acei crestini, cari în adunari publice, unde beti că porcii se tavelescu, și mascarescu credinț'a loru și a parintiloru loru. Pfui, pfui! — Acestea suntu . . . nici nu sflu spreșiune pentru aceste creature ale iedului. Pfui!”

*(Unu scheletōn istoricu aluresbelulu franco-nemțiescu) vrē sa faca fōi'a prusēscă oficială prin un-le repriviri interesante asupr'a nefastulu resbelu. Resbelulu s'a dechiaratu în 20 Iulu 1870 și s'a finitu în 16 Fauru 1871; a duratu deci 210 zile, timpu destulu pentru a devastă și ruină o țiera frumōsa și în tōta privinț'a binecuvântata și pentru a neferici unu poporū bine meritatu de libertatea și salutea popōreloru, celu mai alesu și umanū pre faci'a pământulu. — În 26 Iulu tōta armat'a nemțiescă a fostu mobilisatā; în 13 zile ea a statu pre lini'a Trier-Landau. Locomotivele transportau pre fiecare di câte 42,000 de ōmeni. Timpulu resbelulu propriaminte a duratu 190 de zile. Armatele nemțiesce au avutu sub acestu timpu 156 de loviri mai mari sēu mai mici, între acestea 17 batalii mari; ele au ocupatu — 26 locuri întarite, au prinsu 11,650 ofițeri și 363,000 soldati de rōndu, au luat 6700 tunuri, 120 d'acuiile și stindarde. În diametru deci pre fiecare lona cadu 26 de loviri, 3 batalii, 4 cetati. 1950 ofițeri, 60,500 gregari, 1110 tunuri și 20 de acuiile sēu stindarde. — În fapta s'au întemplat: în Augustu 13 loviri, 8 batalii și au caditu 4 cetati; în Septemvru s'au întemplat 13 loviri, și au caditu 4 cetati; în Oct. 37 loviri, 3 cetati; în Nov. 15 loviri, 2 batalii, 7 cetati; în Dec. 30 loviri, mai multe batalii, 2 cetati; în Ian. 48 loviri, 3 batalii, 5 cetati; în fine în lun'a lui Fauru cadu o cetate: Parisulu. Asediulu Parisulu a duratu 130 de zile, sub care timpu s'au întemplat 22 de erumperi. S'a mai întemplat și 3 loviri pre mare.

Dăca fōi'a prusēscă spunea și aceea, ca câte loviri și batalii au perdutu nemții, apoi căti din ai loru au devenitu prizoneri și mai vertosu căti nemți au caditu în fiacare lovire și batalia, — reprivirile ei asupr'a sangerōsei drame aru fi în adeveru o istoria în cōj'a unei nuri a celui mai cumplitu resbelu; enumerandu însa acea fōia numai singuru loviri, bataliele ce le au sustienutu nemții și cetatile ce le au ocupatu ei și materialulu giganticu de prēda ce-lu dusera cu ei în Germania, — asid se vede ca reprivirile ei tientescu numai spre a glorifiă eroismulu armatei germane și a gramadi laurii pre fruntea imperatulu temetoriu de Dumne-dieu. Istori'a trebuie sa fia drēpt'a, fidelă, caci de altmintrelea întoneca și nu luminēti'a posteritatea, nu pōte fi „magistra vitae”; iēra lumea d'acuma scie ca numerulu nemțiloru caduti în acestu resbelu e multu mai mare decātu alu franciloru.

„Albin'a.”

Indreptare. În nr. 22 s'a strecuratu în not'a Redacțiunei la articolulu din Sabiia o erōre, ce smintesce întielesulu notei; cuvântulu din finea notei e de a se ceti: **respundea.**

Burs'a de Viena.

Din 20 Martie (1 Aprilie) 1871.

Metalicele 5%	58 10	Act. de creditu	266 40
Imprumut. nat. 5%	68	Argintulu	122 65
Actiile de banca	725	Galbinulu	5 85